

ELS PLECS INADVERTITS

Diuen que hi ha dues classes d'escriptors: els del mapa i els de la brúixola. Els primers, abans d'escriure la primera paraula, ja tenen premeditada tota la història fins al més mínim detall. Ho planifiquen tot, al mapa. El principi, el desenllaç, el moviment dels planetes i el vol dels insectes sobre l'escena final. Els altres, els de la brúixola, només necessiten una idea, una de bona, per llançar-se al bosc. L'agulla que els assenyala el nord és el pretext per ficar-se dins d'una història que ni ells mateixos saben com acabarà. La viuen. En el fons sempre els he admirat, els de la brúixola. O els he tengut enveja, que ve a ser el mateix. Malauradament, el bàndol en aquesta guerra no es pot triar i jo —em podeu dir BRADLEY, per cert— som més aviat dels altres, dels avorrits planificadors. Però, per sort o per desgràcia, he estat un pèssim fabricant de mapes. Sempre em deix un plec oblidat. Quan finalment me'n tem i el despleg, el mapa es mostra tal com és. Cobra un sentit nou. Veig carrers que no existien fa un moment o que, per ventura, no havien existit mai. Els meus personatges descobreixen forces o febleses inesperades que els fan actuar en contra de la seva naturalesa. De vegades, és un desastre narratiu. I altres vegades, “un gir imprevisit genial” o això deien les crítiques complaents que arribaven de tant en tant a la redacció del *Palmanoràmic*.

Si hagués tengut la disciplina militar d'AUDREY a l'hora de comptar els anys sabia exactament quants en tenc. Amb prou feines puc dir que som a les portes de la vellesa. Hi he arribat enganat, com tots. No t'ho expliquen que, quan hi seràs, et sentiràs tan rabiosament a prop del jove que vares ser, immortal i bell. Tan a prop que gairebé li pots donar la mà. Només vos separa una successió finita de dies. I, de cop, en una aclucada d'ulls, ja és massa tard per ser James Dean, per deixar el cadàver exquisit que cridaven els *punks* de la meva època. Però aquest frau meravellós que és la vida té cops amagats. Encara avui de tant en tant em regala petites revelacions. Que els déus em conservin els engranatges misteriosos que les desperten. Algunes mirades que es connecten entre la multitud, un perfum antic, el moviment ondulant d'aquell vestit vermell rosella sobre la pell, el sol tebi a la cara que tenyeix el món de taronja.

És el que vaig sentir el dia que vaig conèixer Roma Vidal Silverstone.

No era la primera vegada que l'Estat mirava de desxifrar el meu viatge en el temps. Duien trenta anys insistent, fent les mateixes preguntes, demanant respostes que no tenia. Però Roma era d'una altra categoria, d'una altra espècie animal. Fins aleshores —per seguir amb la metàfora zoològica— els interrogadors estatals que l'havien precedit havien demostrat la delicadesa dels hipopòtams. Massa jove per ser un *flashback* de la meua vida anterior, la nova enviada a fiscalitzar el meu miracle em resultava remotament familiar. En veure-la travessar el caminet de les palmeres del manicomi —“Unitat de Crònics Resilients” em corregiria sempre amb el seu accent anglès des d'aquell dia— ja ho vaig saber. Una epifania mínima però certa. Roma Vidal Silverstone era el gir inesperat, el plec inadvertit del meu mapa.

ROMA VIDAL SILVERSTONE

Diari personal

(I)

Escric aquestes línies a la vella màquina Underwood. Va ser el primer regal que em va fer l'enigmàtica **Aina Sbert**. Jo tenia tretze anys i ella ja devia passar la cinquantesena però la seva edat exacta no la vaig saber mai. Me la va donar en aquell xibiu de canyes i fustes —seria pretensions dir-ne *restaurant*— que regentava dalt del penya-segat que guaitava a la platja que sempre vaig conèixer deserta. Després del Blackout, no hi anava ningú, a la platja, i els locals que freqüentaven els Alts Funcionaris amb grans vidrieres panoràmiques sobre la ciutat on em portaria anys després el **Ciclotímic** no s'assemblaven gens a allò.

A la seva manera, l'Underwood era una màquina elegant. Feia olor de tinta i oli industrial. Amb armadura de ferro negre, el corró cilíndric semblava fet de pedra volcànica; la palanca cromada i brillant, la cinta entintada ~~red & black~~ i una estesa de tecles rodones. Lletres ~~silverades~~ platejades sobre fons de nacre que, des d'aquell moment, sempre associaria a certa idea de llibertat. El primer consell que em va donar en ~~deliverar-me~~ lliurar-me la màquina va ser silenciar amb un cotonet la campaneta marginal que sonava amb un diiiing cada vegada que arribava al final

de la línia. Aleshores no sabia que aquella Underwood era un regal dolçament enverinat.

Una invitació a portar una doble vida.

L'encàrrec de l'Estat Circular em va arribar quan feia deu estius que la màquina dormia en un calaix. Havia acabat el doctorat en neurologia a Berlín. El Ciclotímic deia que just després de l'establiment de l'Estat Circular, acabar uns estudis validats com aquells ja implicava l'entrada directa a l'Alt Funcionariat. Però això era abans. Quan vaig acabar de llegir al tribunal la meva tesi "Patrons conductuals derivats de la ingesta de neometilendioximetamfetamina per via ocular en la resiliència crònica" seguia amb la meva plaqueta d'ML de merda. "Potser...", va dir el Ciclotímic en l'única concessió a l'humor que li recordo, "... t'hauria anat millor amb un títol més curt". Va ser just després d'aquella impertinència quan es va tocar la seva placa HL i em va dir com una disculpa: "En vols una com aquesta?"

Amb això vull dir que vaig ser una estudiant brillant però aquell encàrrec de l'Estat Circular el vaig aconseguir gràcies al Ciclotímic. Ell —per prudència no deixaré el seu nom per escrit— era un alt funcionari de la primera fornada amb qui estava embolicada. Era una d'aquelles relacions de molt conspirar i poc follar que es mantenen amb un tel de misteri que pots confondre amb l'amor, si no l'has conegut mai. Als del Nivell Mitjà com jo, ens van educar en l'admiració —i en l'enveja— a l'elit que viu als barris elegants on es mouen els fils de l'Estat Circular. Potser

sí que vaig caure jo també en aquell parany. M'atreia la idea de despertar els matins entre els llençols d'algú de l'exclusiu Nivell Superior. Una part de mi se sentia fascinada pels seus silencis, pels canvis d'humor d'aquell home que em doblava l'edat, per les intrigues de palau. La que escriu en aquesta màquina —m'he proposat fer-ho sense maquillatges— és una altra dona, però puc arribar a entendre i perdonar la idiota que vaig ser.

El subjecte de l'encàrrec era un intern a la Unitat de Crònics Resilients. El seu nom era en realitat un pseudònim: **Joseph Bradley**. Va ser aleshores, en veure el seu nom escrit a l'expedient psiquiàtric, que em vaig mossegair el llavi fins que vaig sentir el gust de la meua sang.

El Ciclotímic me'l va deixar espigar, l'expedient psiquiàtric. Descrivia un deliri fascinant. J. Bradley afirmava que havia viatjat en el temps. Les proves genètiques que li havien practicat eren inequívocues. Situaven el seu naixement a mitjans de la dècada dels setanta del segle xx. Però ell sostenia que durant cinc anys de la seva vida, entre 1941 i 1946, havia viscut en el passat. Hi havia "viatjat". Però el deliri anava més enllà. En el seu particular "trip" "viatge" havia residit en una ciutat alternativa molt diferent a la Palma perifèrica i provinciana que va ser en realitat. Una Palma governada per una república que els llibres d'història que només podien consultar els HL deien que havia estat derrotada el 1936, cinc anys abans del seu "viatge". Els interrogadors que m'havien precedit, segons l'expedient, deien que

J. Bradley podia descriure aquesta ciutat republicana impossible amb nitidesa fotogràfica. Una sèrie d'atzars l'havien convertit en una capital accidental amb parcs immensos, grans avingudes, ministeris i un mosaic de personatges reals i inventats que l'habitaven. "En aquest deliri perfectament construït...", deia l'expedient psiquiàtric, "...el pacient detalla minuciosament les circumstàncies geopolítiques que havien fet que la República guanyés una guerra que la història deia que havia perdut".

Però hi havia alguna cosa més. Un secret en potència.

En sentir el gust salat de sang, una prudència instintiva em va fer callar. Ni una paraula al Ciclotímic! *Fuck!* Era ell! Joseph Bradley connectava els dos pols de la meua doble vida. Coneixia bé els seus relats. L'Aina Sbert me'ls ~~deliverava~~ donava en quadernets que embolicava en tovallons de fil com si fossin *sandwiches*. Els fulls eren d'un paper prim i groguenc. Aquelles històries em feien explotar el cap. Totes passaven a la Palma d'abans de tot. Bradley dibuixava una ciutat màgica, governada per intrigants societats secretes, amb carrers que emergeixen del no-res, amb sales de cinema que projectaven ~~films~~ pel·lícules que no sabia si s'havien rodat mai o simplement s'inventava així com escrivia. Les cases antigues que al meu món eren objectiu de les patrulles de demolició, als seus llibrets custodiaven patis circulars on t'hi podies trobar des de teatres amagats a coets espacials. De nena, devorava aquells llibrets. *Fuck!* Quan els acabava, n'anava a buscar més i més al xibiu de canyes dalt del penya-segat.

Fins que un dia l'Aina Sbert va desaparèixer.

Han passat molts d'anys d'allò. Avui em resulta molt fàcil identificar els trets patològics de la resiliència crònica en aquelles històries. Els resilients poden "construir del no-res una arquitectura fictícia absolutament sòlida". Els manuals de neurologia més poètics que podíem consultar els estudiants de doctorat abans que els prohibissin parlaven d'"un efecte secundari quasi diví". Els resilients poden desencaixar les peces de la realitat i tornar-les a compondre amb un nou sentit que manté una estranya coherència... "La nitidesa fotogràfica dels mons que creen...", deien els manuals proscrius que recordo de memòria, "... els fa seductors i perillosos perquè d'alguna manera són capaços de compartir els seus deliris" (...) "Són contagiosos" (...), "juguen a un joc que fa molt de temps que van oblidar que estaven jugant".

M'havien triat per la meva formació i perquè me n'anava al llit amb el Ciclotímic. (No sabia dir quin dels dos arguments pesava més.) No perquè de nena hagués llegit els contes de J. Bradley, que, d'altra banda, era un escriptor absolutament desconegut més enllà dels cercles clandestins. L'expedient simplement deia que, abans del Blackout, Bradley havia estat un periodisteta que escrivia relats de ficció a les pàgines del *Palmanoràmic*, el diari oficial del règim. L'interès de l'Estat Circular en l'home que hi havia darrere el pseudònim no tenia res a veure ni amb els seus deliris republicans ni amb la seva faceta literària.

No, no anava per aquí. L'interès (potser avui en diria obsessió) era un altre: la relació de joventut que J. Bradley havia tingut amb **R. J. Seymour**, el líder de l'Estat Circular.

La biografia de R. J. Seymour era prou coneguda. Abans de l'apagada, havia fundat un moviment artístic unipersonal que es va conèixer amb el nom de "La Resistència". Li atribuïen un rol decisiu en el renaixement cultural després del Blackout. Seva era la imatge icònica del professor "M.", el fundador de l'Estat Circular, a qui ell acabaria substituint. La imatge havia estat reproduïda fins a la nàusea en escultures i murals immensos a les façanes dels edificis. Tinc un record residual i decadent d'aquells murals perquè tan bon punt Seymour va ocupar el lloc d'M. els van deixar de restaurar i van caure en l'oblit.

Quan el Ciclotímic em comanà l'encàrrec, a les altes esferes circulaven rumors sobre una transició democràtica. R. J. Seymour volia validar el seu poder. No hi hauria més candidats que ell, però el règim no es caracteritzava precisament per deixar res a la improvisació. J. Bradley era poc més que un personatge marginal, unes línies a la primera biografia del líder del partit i de l'Estat.

I aquí és on entrava jo.

Quan vaig arribar a la Unitat de Crònics Resilients el vaig espiar per la finestreta rectangular de la porta. Era talment com l'havia imaginat: barba blanca, camisa d'un vermell gastat, sobre la seixantena llarga.

El dia abans, al mateix calaix on dormia l'Underwood, havia trobat el darrer llibret que m'havia donat l'Aina Sbert. L'únic que

contravenint les seves instruccions previstes no havia destruït. El conte —“Els del Caragol Blau”— era pretesament autobiogràfic. Descrivia un “episodi màgic” que J. Bradley havia viscut d’infant. El recordava bé. Vaig sentir una punxada al ventre, el vertigen de guardar un secret i la temptació de confessar-lo. Però no ho vaig fer.

Podria dir que en aquella primera entrevista ja vaig poder veure en el meu escriptor la llavor de la revolució. Però hem quedat que en aquesta màquina hi escriuria sense maquillatges. ~~No makeup~~. No soc una heroïna. Vaig entrar en aquella sala com una peça més del sistema i amb un únic propòsit. Destriar la veritat del deliri. Descobrir si el meu escriptor guardava algun cadàver a l’armari que pogués perjudicar el líder de l’Estat Circular. M’hi jugava molt, jo. Una placa que digués: “ROMA VIDAL SILVERSTONE. HL.”

El meu passaport a una vida millor, més fàcil. O no és això el que volem tots?

Un dia assaltarem la ciutat amb cavalls de ferro va ser guardonada amb el
Premi Ciutat de Palma de novel·la Llorenç Villalonga, 2025

© del text: Jaume Oliver Ripoll, 2026

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L., 2026

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: març de 2026

ISBN: 978-84-1303-704-2

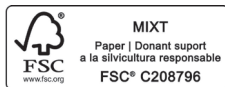
DL: L 169-2026

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S.L

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.